

Verlag ReN-Symposium 'De Menselijke fout' 20 mei jl.

Door: Roy Versteegen Eur. Erg. en Huub Pennock Eur. Erg

Aanleiding

Als er zich in de wereld weer eens een groot ongeluk of een grote ramp voordoet, wordt vaak de oorzaak gelegd bij de menselijke factor. En vervolgens worden in de media de eerste conclusies al getrokken: "De machinist negeerde een rood stopteken", "de medewerker van de kerncentrale reageerde verkeerd op het alarmsignaal" of "de piloot schatte de afstand van de landingsbaan verkeerd in". Vanuit ergonomisch perspectief is het vaak maar de vraag of ongelukken en rampen te wijten zijn aan de menselijke factor. Is een ongeval niet veel meer een gevolg van een complex samenspel van factoren in zowel mens, techniek als organisatie en hoe wordt het menselijke proces van besluitvorming daarin beïnvloed?

Kortom, een goede reden voor de vereniging 'Register Ergonomen Nederland' (ReN) om over dit thema op 20 mei jl. bij Arbo Unie in Utrecht een symposium te organiseren.

Inhoud

Het openingswoord werd verzorgd door de dagvoorzitter Gjalte Huppel (VHP Ergonomie). Gjalte ging kort in op 'de menselijke fout' en gaf een toelichting over de organisatie en doelstellingen van de ReN. Hierna startte Jop Groeneweg (Universiteit Leiden, Tripod Solutions) als eerste spreker met zijn plenaire presentatie. Jop vertelde op een enthousiaste manier over de ontwikkeling van het traditionele veiligheidsdenken in termen van techniek en gedrag naar een denken dat meer gericht is op organisatorische aspecten. Ook legde hij op een humoristische manier uit waarom risico's die objectief gezien groot zijn in de praktijk toch zo weinig aandacht krijgen. Hierna nam Pieter Rookmaaker (Adviseur bij de Onderzoeksraad voor Veiligheid) het woord. Pieter informeerde de zaal over de geschiedenis en de

taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Pieter is als ergonoom deelnemer aan één van de sectorcommissies van de O.V.V., de sectorcommissie Railverkeer.

Na afloop van deze twee plenaire presentaties begon de paneldiscussie. In het panel zaten: Lex Wertheim, Jop Groeneweg, Pieter Rookmaaker, David de Bruijn en John Vollenbroek.

Na de pauze gingen de workshops van start. De workshops werden verzorgd door:

- Lex Wertheim (Universiteit Utrecht): 'Het meten van opvallendheid'.
Wat maakt iets visueel opvallend? Een thema dat van groot belang is als gebruikers informatie moeten zien, zoals rode seinen bij de spoorwegen. Opvallendheid is niet een eigenschap van het object, maar een relatie die ligt tussen het object en de omgeving. Een goed voorbeeld is het oranje klaar-over jack dat op straat heel opvallend is, maar niet op de tribune bij Nederland-Duitsland. Lex presenteerde daarnaast een gevalideerde meetmethode om opvallendheid kwantitatief te meten.
- John Vollenbroek (Human Error Consultancy): 'Relevante ontwikkelingen in de neuropsychologie'.
John presenteerde interessante informatie over de manier waarop onze hersenen functioneren en hoe dit in relatie staat tot het maken van fouten, leren en het voorkomen van ongevallen. Het nut van ervaringsleren in bijvoorbeeld een flightsimulator t.o.v. leren uit een boekje werd hiermee goed duidelijk gemaakt.
- David de Bruijn (Intergo) en Lilian Bronneberg (Human Company): 'De toegevoegde waarde van de ergonoom bij het analyseren van ongevallen'.
In de workshop van David en Lilian werd aan de

De sfeer tijdens het symposium was goed. Een goochelaar liet zien hoe je mensen enthousiast krijgt.

hand van een treinongeval bekeken welke menselijke invloeden mogelijk een rol hebben gespeeld in het ontstaan van dit ongeval. De ergonoom heeft als specialist op dit gebied beslist een toegevoegde waarde in ongevalsanalyses. Besproken werd verder hoe organisaties met sterk individueel bepaalde invloeden, zoals vigilantie, kunnen omgaan.

- Harrie Legdeur en Bertina van Dort (KLM Health Services): 'Multifocale kijk op ongevallen'. Harrie en Bertina hebben ervaring met het analyseren van ongevallen vanuit meerdere gezichtspunten (techniek, organisatie en gedrag). In hun workshop werd geoefend in het analyseren van ongevallen vanuit meerdere gezichtspunten en uitleg gegeven over deze aanpak bij KLM Health Services.

Afsluiting

Na de workshoprondes werd aan de deelnemers nog een uitgebreid warm en koud 'anti-filebuffet' aangeboden, zodat de deelnemers ook 'stressvrij' naar huis

konden. Dit 'anti-filebuffet' werd mede aangeboden ter ere van het tienjarig jubileum van de ReN. Niels de Groot sprak, als voorzitter van de ReN, de deelnemers toe. In zijn toespraak beschreef hij in vogelvlucht de ontwikkeling van de ReN en bedankte hij vervolgens de deelnemers, de sprekers, het organisatiecomité en de dagvoorzitter voor een zeer interessante dag.

Informatie over auteurs

Roy Versteegen is Ergonoom (Eur. Erg.) en werkt als zelfstandig adviseur voor Ergoplan (www.ergoplan.info).

Correspondentieadres: roy.versteegen@wanadoo.nl

Huub Pennock is Ergonoom (Eur. Erg.) en werkt als zelfstandig adviseur voor Ergo-Balans (www.ergo-balans.nl).

Correspondentieadres: h.pennock@ergo-balans.nl
